

Hody, hody, doprovody...

Kdo by neznal tuto koledu! Patří k Velikonočnímu pondělí již po generace. Pomlázka završuje nejvýznamnější svátek, kterým jsou Velikonoce pro křesťany a veselé vítání jara pro všechny ostatní. Dodnes jsou spojené s řadou lidových tradic, přípravou jedinečných pokrmů a tradičních výrobků, bez kterých bychom si Velikonoce ani neuměli představit.

No řekněte sami, **co by byly tyto svátky bez nádivky, mazanců, beránka, pomlázky a kraslic**
Co by většina z nás dala koledníkům, kdybychom neměli malovaná vajíčka!

Samozřejmě, můžeme získat krásné kraslice na trhu, nebo si koupit speciální barvy a různé obtisky na velikonoční vajíčka a vyrobit si jednoduché kraslice. Můžeme je také obarvit v přírodních barvách a nazdobit je sami.

Inspirací je řada...

U nás **na Hané** byla nejvíc rozšířená technika zdobení vajec slámou. Stébla ovesné nebo ječné slámy je nejprve třeba vyrovnat, pak povařit, vyžehlit a nastříhat na miniaturní kousky. Poté se nalepují na vyfouknuté a obarvené vejce. Tradiční barvou kraslic v našem kraji je černá, barva země. Ale líbí se i kraslice zelené jako příroda, která se na jaře probouzí.

Slavné jsou **slovácké batikované kraslice**. Každá vesnice měla svůj originální vzor. Borkovany na Břeclavsku mají dokonce ve svém znaku velikonoční kraslici. Ne náhodou. V malé vesničce poblíž Klobouk u Brna žilo Velikonocemi ještě před pár lety po celý rok na sto maléreček. Tamní kraslice jsou známé po celém světě, kam se jich donedávna ročně vyváželo i sto padesát tisíc. K typickým motivům patří karafiát v různých obměnách a květ růže, od plátkové s kruhovým (někdy mřížkovaným) středem, k bohatší stolisté se

stínovanými okvětními lístky.

Zdobení kraslic se **na Valašsku** živily celé rodiny. Nejčastěji se používala technika batikování. Na Valašsku se kromě geometrických motivů uplatňovaly zejména rostlinné a zvířecí. Nechybí motivy jako srdíčka, která představují lásku, beraní rohy symbolizují plodnost a vidle a hrábě značí dobrou úrodu. Často se batikovaly bíle na černé vajíčko, ale používala se i oranžová a červená barva.

Pro tradiční **rožnovskou kraslici** jsou charakteristické vzory převzaté z valašské bílé výšivky - vyškrabovaná mřížka doplněná rostlinnými motivy.

V Čechách jsou nejznámější chodské kraslice. Využívají barevnou batiku i vyškrabování. Dnes Známa tu jsou i černá vajíčka s barevným voskovým reliéfem. **Na Plzeňsku** se vajíčka zdobila často i zajímavými nápisy a veršiky: „To vajíčko malovaný je vod srdce darovaný.“ „Pěkné pozdravení pro mé potěšení v srdci svém chovám a kdo ke mně přijde a laskavý bude, pomlázku mu dám.“

Jižních Čechách jsou nejpopulárněji tzv. Doudlebské straky. Jsou to barevné kraslice zdobené voskovou batikou. Mezi nejčastější motivy na těchto kraslicích patří holubička, sluníčko, klásky, věnečky a kytičky, tedy vše, co má nějakou spojitost s jarem. Pojmenování straky souvisí s barevností kraslic. Na ošatce vytvoří krásnou strakatou směsici barev. V Jižních Čechách se kraslice se zapékají do „caletky“ - věnce z kynutého těsta.

Velikonoční vajíčka

První obarvená vejce se údajně objevila už v pravěku. Pravděpodobně jako první zavedli zvyk darování vajec v období svátků jarní rovnodennosti Egypťané. Vejce se pak odpradávná zdobila nejen u Slovanů, ale i u Litevců, Němců, Švédů, na Kavkaze, v Asii i u jiných národů. Křesťané nejprve barvili vejce na červeno, připomínali si tak Kristovu krev.

Přírodní barvy na barvení velikonočních vajec

žlutá: slabý odvar z cibulových slupek, šafrán

červená: odvar ze slupek červené cibule, červeného zelí nebo šťáva z červené řepy, šťáva z borůvek nebo bezinek

zelená: mladé žito; voda ze špenátu; odvar z olšové kůry

hnědá: odvar z dubové nebo olšové kůry; silný odvar z cibulových slupek, čaj

Batikování kraslic

Nad zdrojem tepla - například nad čajovou svíčkou rozpustíme včelí vosk. Do něj namočíme hlavičku špendlíku, zasazenou do tužky nebo větvičky. Vejce ozdobíme rozpuštěným voskem tam, kde budeme chtít, aby zůstala původní barva vajíčka. Vosk vlastně tuto část skořápky schová před barvou, do které ji následně namočíme. (Barva by neměla být příliš horká, aby se nám vosk nerozpustil). Budeme-li chtít použít více barev, začínáme barvit v té nejsvětlejší, například ve žluté. Barvu necháme dobře zaschnout. Pak můžeme pokračovat ve zdobení voskem. Tam, kam nyní nanese vosk, zůstane schovaná barva, ve které jsme

barvili jako první, tedy žlutá. Ozdobené vejce obarvíme v další zvolené barvě, např. červené. Barvu necháme opět dokonale zaschnout.

Zdobení kraslic voskovou technikou

Na tuto metodu můžeme využít voskové pastely - voskovky. Rozpustíme je v malé nádobce nad čajovou svíčkou. Hlavičku špendlíku namočíme přibližně 2 vteřiny v rozpuštěném vosku. Pak se s ní dotkneme vajíčka (vznikne tečka). Pokud chceme udělat větší ornament, můžeme ještě od tečky pokračovat krátkým tahem. Necháme zaschnout.

Batikování rostlinami

Fantazii na zdobení kraslic se meze nekladou. Jednoduchou metodou zdobení velikonočních vajíček jsou obtisky listů, tzv. batikování rostlinami. Princip je takový, že se na vejce přichytí drobné lístky, čtyřlístek, či kvítky, stébla trávy (doporučuje se je zlehka zespodu namazat krémem na ruce, aby ze skořápky nesklouzly.) Pak vajíčko s lístky zavážeme do vyřazené silonové punčochy nebo gázy a vložíme do barvy.